

Комерційний ризик та шляхи його зниження

Ауріка Діхтяр

*здобувачка спеціальності 075 «Маркетинг», КЕПІТ,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м.Київ, Україна,
e-mail: dikhtiarav@krok.edu.ua*

Ганна Пазєєва

*кандидат економічних наук, доцент кафедри управлінських технологій,
ВНЗ «Університет економіки та права «КРОК», м. Київ, Україна,
e-mail: PazeevaA@krok.edu.ua,
ORCID: 0000-0002-6557-6890*

Актуальність роботи на тему комерційний ризик та шляхи його зниження є те, що ризик – це можливе понесення збитку або збитків в наслідок заняття комерційною діяльністю. Комерсант ризикує багато чим. Але в той же час наявність чинника ризику є могутнім стимулом підвищення відповідальності за комерційні рішення, що приймаються, економії коштів і ресурсів. Наявність ризику неминуча в ринковому господарюванні, причому чим вище рівень ризику, тим більше за інших рівних умов можливий прибуток. Зараз світовий і локальні ринки стають все більш нестабільними, з непередбачуваними змінами. На думку багатьох дослідників, комерційні ризики є найбільш непередбаченими та найнебезпечнішими, особливо якщо мова йде про виробництво інноваційної продукції.

Мета роботи полягає в визначенні що таке комерційний ризик та які є шляхи його зниження.

Проблеми оцінки рівня та управління ризиками є об'єктом наукових праць таких вітчизняних та зарубіжних науковців, як А. Альгіна, І. Балабанова, В. Вітлінський, В. Гранатурова, В. Глущенко, Л. Гришко, К. Ерроу, Дж. М. Кейнс, Г. Клейнер, Г. Марковіц, А. Маршалл, Дж. Міль, Ф. Найт, Дж. фон Нейман, Д. Тобіна, О. Устенко, Є. Уткіна, М. Фрідмен, В. Черкасова, Г. Чернова, У. Шарп, О. Шепеленко, А. Штефанич, Й. Шумпетер, О. Ястремський та ін. Особливості ризику в торгівлі, його сутність, фактори і причини настання, обґрунтування методів оцінки рівня та регулювання ризику вивчали: Я. Антонюк, В. Апопій, Г. Башнянин, М. Демчишин, А. Мазаракі, Б. Мізюк, М. Павлишенко та ін.

Для будь-якого підприємства, навіть у найсприятливіших економічних умовах, завжди зберігається можливість настання кризових явищ. Така можливість асоціюється ризиком. Не ризикуючи, підприємець нічого не досягне. Комерційний ризик – це ризик, який виникає в наслідок будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, здійсненням, соціально-економічних і науково-технічних проектів.

Джерелами ризику можуть бути випадкові явища природи, ненадійність технічних елементів, неправильні рішення та запізнення рішень, дії конкурентів та інші помилки менеджменту. Авжеж є класифікація джерел ризику, адже саме

це ідентифікує ризики і допоможе впоратися з ними. Так можна виділити саме такі джерела ризику:

1. природні (тайфуни, сильні морози, землетруси, дощі, посухи, нашествия комах та інших.). Ці джерела породжують ризики, пов'язані з тим, що в процесі виконання операції або функціонування системи зовнішні умови виходять за межі заданих та є причиною негативного відхилення;

2. ненадійність елементів операцій та систем. Під надійністю (у широкому розумінні) розуміють здатність технічного пристрою до безперебійної (безвідмовної) роботи протягом заданого проміжку часу у певних умовах.

3. людський фактор. Людський чинник може бути джерелом ризику внаслідок дії конкурентів, таємниці, конфіденційності, які можуть спричинити невизначеність знань про об'єкт управління (ризик вивчення) або помилкові дії менеджера. Тому менеджмент і ризик не можна відокремити [3].

Аргументом на підтвердження моєї думки може бути те, що науковці Апопій В.С., Мельник І.М. зазначили, що “класифікація ризиків дозволяє правильно ідентифікувати конкретний ризик, а значить, і управляти ним” [3].

На мою думку основні причини виникнення комерційних ризиків є зменшення продажів товарів, продукції та послуг внаслідок зниження попиту на ринку. Це може статися внаслідок дій прямих конкурентів, у зв'язку з появою на ринку товарів-замінників, через зниження купівельної спроможності тощо;

Також зниження якісних характеристик виробленої продукції чи товару внаслідок неправильного чи ненадійного транспортування, складування. втрата якості послуг. Авжеж збільшення закупівельної ціни товару, що купується для подальшого перепродажу в процесі оптової та роздрібної торгівлі. Теж, перебої у постачанні товарів у компанію, втрати його під час транспортування, зберігання, інших логістичних операцій, пов'язаних із комерційною діяльністю. Незаплановане зменшення ефекту масштабу внаслідок зниження торгових оборотів з організаційних та фінансових причин, і, як наслідок, зростання частки умовно-постійних витрат, що спричиняє падіння рентабельності продажів. Позапланове зростання витрат обігу та позареалізаційних збитків за рахунок нарахованих штрафів, пені, інших неустойок, мит та відрахувань тощо [2].

Питанню комерційний ризик приділяється велика увага дослідниками. Так досліджено типи ризиків. За сферою виникнення їх поділяють на зовнішні (зміни законодавства, інфляційний тиск тощо) та внутрішні (неефективний менеджмент на підприємстві, помилкова маркетингова політика, низька кваліфікованість працівників і т.п.). За рівнем прийняття рішень виділяють два типи комерційного ризику:

- макроекономічний (глобальний) ризик;
- мікроекономічний (локальний) ризик.

За тривалістю у часі ризики поділяють на короткотермінові (наприклад, транспортний ризик під час перевезень) і постійні (наприклад, недосконала правова система країни або ризики пов'язані з екологічною небезпекою: зсуви, зливи, стихійні лиха).

За безпечністю для існування підприємства комерційні ризики поділяють на виправдані і невиправдані ризики. Розрізняють також дві групи ризику: динамічний (може зумовити як втрати, так і додаткові доходи) і статичний (зумовлює лише втрати, що спричиняються нанесенням шкоди власності, а також втрат доходу через недієздатність організації) [1].

Аналізуючи комерційний ризик можна зазначити такі шляхи його зниження:

- виключення з комерційної діяльності підприємства свідомо ризикових операцій;
- організація контролю за ризиком;
- створення власного фонду ризику (самострахування) за рахунок внесків працівників, з вини яких відбулися втрати товарно-матеріальних цінностей, а також компенсації комерційними працівниками втрат, які відбулися в процесі прийняття неефективних комерційних рішень;
- передача фінансової відповідальності за ризикові ситуації спеціалізованій страховій компанії;
- диверсифікація видів діяльності, тобто реалізація принципу "не класти всі яйця в один кошик";
- прямий управлінський вплив на керовані чинники ризику: обґрунтований вибір партнерів з поставки товарів;
- науково-методичний підбір і розміщення кадрів; охорона інтелектуальної власності, комерційних і технічних секретів, конфіденційної інформації та інше [2].

Підсумовуючи зазначене, можна стверджувати що будь-яка діяльність організацій завжди пов'язані з певним ризиком, тобто потенційно існуючою небезпекою втрати ресурсів чи недоотримання доходів проти запланованим рівнем, чи з іншою альтернативою. Перед тим як починати якусь справу, укладати угоду підприємець повинен все прорахувати, продумати. Він повинен розрахувати прибуток від цієї витівки, можливість успіху, або іншими словами розрахувати ризик угоди. Але підприємці йдуть на ризик, оскільки його оборотною стороною є можливість отримання додаткового доходу.

Ключові слова: комерційний ризик; угода; зменшення ризику; комерційна діяльність; комерційний ризик; підприємець.

Список використаних джерел

1. Мироненко Д. О. Управління комерційними ризиками та шляхи їх зниження на торговельному підприємстві. URL: https://www.researchgate.net/profile/badri-gechbaia/publication/324106434_ministerstvo_osviti_ta_nauki_ukraini_kiivskij_kooperativnij_institut_biznesu_i_prava_miznarodnij_naukovij_zurnal_internauka_finansovo-ekonomicna_naukova_rada_zbirnik_tez_naukovih_prac_iii_miznarodna_n/links/5abdcfe0a6fdccda6582fa8/ministerstvo-osviti-ta-nauki-ukraini-kiivskij-kooperativnij-institut-biznesu-i-prava-miznarodnij-naukovij-zurnal-internauka-finansovo-ekonomicna-naukova-rada-zbirnik-tez-naukovih-prac-iii-miznarodna-n.pdf#page=43 (дата звернення: 14.04.2022).
2. Бичікова Т. А., Лук'янова В. В. Комерційний ризик діяльності підприємства роздрібною тор-

зівлі. URL: http://journals.khnu.km.ua/vestnik/pdf/ekon/2010_6_4/057-061.pdf (дата звернення: 14.04.2022).

3. Анопій В.С., Мельник І.М. Комерційна діяльність: сучасний зміст і форми. Вісті. 2008.